

Sygn. akt IV U 829/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 stycznia 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 stycznia 2021 roku w Sieradzu

odwołania M. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 6.11.2020 r. Nr (...)

w sprawie M. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

o emeryturę

oddala odwołanie.

Sygn.akt IV U 829/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 06.11.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpoznaniu wniosku z dnia 04.08.2020 r. odmówił M. G. prawa o emeryturę. Organ wskazał, że zgodnie z art. 32 ust.5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 53 ze zm.) w zw. z art. 88 Karty Nauczyciela emerytura przysługuje nauczycielowi, o ile spełnia następujące warunki: - wykonywał pracę nauczycielską bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę, - osiągnął 30-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 20 lat pracy nauczycielskiej a w przypadku nauczyciela klas, szkół, placówek i zakładów specjalnych 25-letni okres składkowy i nieskładkowy, w tym 20 lat pracy w szkolnictwie specjalnym, do dnia rozwiązania stosunku pracy (wszystkich stosunków w charakterze nauczyciela) , - rozwiązał stosunek pracy na swój wniosek albo w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub jego wygaśnięcia w okolicznościach określonych w art. 20 ust.1, 5c i 7 Karty, - nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazania środków zgromadzonych na rachunku w tym funduszu na dochody budżetu państwa. Zakład odmówił przyznania emerytury, ponieważ wnioskodawczyni nie udowodniła rozwiązania wszystkich stosunków pracy w charakterze nauczyciela jak też do dnia 31.12.2008 r. nie udowodniła wymaganych okresów składkowych i nieskładkowych wynoszących 25 lat. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął za udowodnione okresy: - nieskładkowe w wymiarze 1 roku 8 miesięcy i 29 dni, składkowe w wymiarze 21 lat, 7 miesięcy i 12 dni, okres uzupełniający pracy w rolnictwie wynoszący 5 miesięcy , staż sumaryczny wyniósł 23 lata, 9 miesięcy i 11 dni. Zakład nie uwzględnił okresu od 01.01.1983 r. do 31.08.1985 r. ponieważ za ten okres nie została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne rolników od domownika.

W odwołaniu od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pełnomocnik M. G. wniósł o jej zmianę poprzez zaliczenie ubezpieczonej pracy w rolnictwie do ogólnego sumarycznego stażu pracy i przyznanie prawa do emerytury pod warunkiem rozwiązania stosunku pracy od dnia następującego po ustaniu stosunku pracy. W uzasadnieniu odwołania wskazano, że skarżąca również w okresie od 01.01.1983 r. do 01.09.1985 r. pracowała w gospodarstwie rolnym, do którego tytuł prawny miała jej matka H. B.. Pełnomocnik wnioskodawczyni zaznaczył, że obecnie nie można ustalić, dlaczego brak jest dokumentów, potwierdzających status M. G. jako domownika, zatem fakt, że nie istnieją potwierdzające to dokumenty nie oznacza odebrania jej tego statusu.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. G., ur. (...), w dniu 04.08.2020 r. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniosek o emeryturę wskazując we wniosku, że pozostaje w stosunku pracy z Zespołem Szkół (...) w W.. W informacji o okresach składkowych i nieskładkowych M. G. podała, że w okresie od 28.08.1982 r. do 31.08.1985 r. pracowała w gospodarstwie rolnym rodziców a od 01.09.1985 r. pracuje w Zespole Szkół (...) w W.. Urząd Gminy i Miasta w W. potwierdził, że w miejscowości Ł. istniało w okresie od 28.08.1982 r. do 31.08.1985 r. gospodarstwo rolne o pow. 3,41, którego właścicielką była H. B. (matka wnioskodawczyni). W piśmie z dnia 11.04.2018 r. Urząd Gminy i Miasta w W. poinformował Zakład Ubezpieczeń Społecznych, że nie posiada dokumentów potwierdzających opłacanie składek na FUSR M. G.. Zespół Szkół (...) w W. zaliczył M. G. do pracowniczego stażu pracy okres pracy w gospodarstwie rolnym od 28.08.1982 r. do 31.08.1985 r. M. G. do dnia 31.12.2008 r. wykazała okresy nieskładkowe w wymiarze 1 roku 8 miesięcy i 29 dni, okresy składkowe w wymiarze 21 lat, 7 miesięcy i 12 dni, okres pracy w rolnictwie wynoszący 4 miesiące i 4 dni (od 28.08.1982 r. do 31.12.1982 r.), staż sumaryczny wyniósł 23 lata, 9 miesięcy i 11 dni.

(wniosek, informacja o okresach składkowych i nieskładkowych, potwierdzenie i informacje UGiM w W., informacja Zespołu Szkół (...) w W., zaświadczenia Zespołu Szkół (...) w W. w aktach ZUS).

Placówka Terenowa KRUS w Z. w piśmie z dnia 20.11.2020 r. poinformowała M. G., że w aktach emerytalnych H. B. znajdują się jedynie dokumenty potwierdzające jej ubezpieczenie, jeżeli zaś adresatka była ubezpieczona jako domownik w gospodarstwie rolnym rodziców to o wydanie zaświadczenia potwierdzającego ten fakt winna zwrócić się do właściwego miejscowo Urzędu Gminy.

(informacja k. 12 akt sprawy).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie było prawo do emerytury nauczycielskiej bez względu na wiek. Zgodnie z treścią art. 46 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury na warunkach określonych w art. 29, 32, 33 i 39 przysługuje również ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed 1 stycznia 1969 r., jeżeli spełniają oni następujące warunki: 1. nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa; 2. warunki do uzyskania emerytury określone w tych przepisach spełnią do 31 grudnia 2008 r. Z kolei przepis art. 47 tej ustawy stanowi, że odrębne przepisy określają zasady przechodzenia na emeryturę, bez względu na wiek, nauczycieli urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r. M. G. urodziła się (...), zatem dotyczą jej zasady przechodzenia nauczycieli na emeryturę, bez względu na wiek, zawarte w przepisie 88 Karty Nauczyciela (t.j. Dz.U.2019.2215). Przepis ten w ust. 1 i ust. 1a stanowi, że nauczyciele mający trzydziestoletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze, zaś nauczyciele szkół, placówek, zakładów specjalnych oraz zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich - dwudziestopięcioletni okres zatrudnienia, w tym 20 lat wykonywania pracy w szczególnym charakterze w szkolnictwie specjalnym mogą, po rozwiązaniu stosunku pracy, przejść na emeryturę. Przepis ten stwarza więc przywilej przejścia na emeryturę bez względu na wiek nauczycielom, którzy mają dłuższy, niż wymagany

przepisami ogólnymi okres zatrudnienia oraz dłuższy okres pracy w szczególnym charakterze (20 lat, zamiast 15 lat wymaganych w przypadku emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych). Warunki stażowe spełnione być muszą przez nauczyciela do dnia 31 grudnia 2008 r. - art. 88 ust. 2a pkt 1 Karty Nauczyciela.

Wbrew stanowisku pełnomocnika odwołującej niedopuszczalna byłaby konstrukcja orzeczenia, przyznającego wnioskodawczyni prawo do emerytury po spełnieniu warunku rozwiązania stosunku pracy. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 maja 2010 r. II UK 352/09 LEX nr 604225, nie można przyjąć założenia, iż nauczyciel uzyskuje status emeryta z mocy samego prawa z chwilą spełnienia warunku dotyczącego okresu zatrudnienia mimo pozostawania w stosunku pracy. Art. 88 Karty Nauczyciela zakłada bowiem określoną procedurę przechodzenia na emeryturę. Nauczyciel nie staje się emerytem z mocy samego prawa, lecz na skutek własnego działania, przez wyrażenie woli przejścia emeryturę w postaci wniosku do właściwego organu oraz rozwiązanie stosunku pracy. Art. 88 ust. 1 wyraża tę zasadę wystarczająco jasno. Chodzi o określenie, że nauczyciele, jeżeli mają wymagany okres zatrudnienia, to "mogą - po rozwiązaniu na swój wniosek stosunku pracy - przejść na emeryturę". Z takiego określenia nie wynika możliwość uzyskania prawa do emerytury z tytułu wypełnienia wyłącznie warunku stażu. Zatem już z tego tylko względu, że wnioskodawczyni nie rozwiązała stosunku pracy, nie mogła nabyć prawa do wcześniejszej emerytury.

Sąd Okręgowy dokonał również oceny przesłanki stażu pracy ubezpieczonej jako przesłanki warunkującej nabycia prawa do emerytury nauczycielskiej. Odwołująca domagała się uznania jako okresu uzupełniającego również okresu po dniu 31.12.1982 r., kiedy to była domownikiem rolnika. Staż ogólny co do zasady może być uzupełniony w wymiarze koniecznym, ale tylko przy spełnieniu przesłanek z art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej. Zgodnie z powołanym przepisem przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe: 1) okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki, 2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia, 3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu. Spór sprowadzał się także do rozstrzygnięcia, czy wnioskodawczyni pracująca w od dnia 1 stycznia 1983 r. do dnia 31 sierpnia 1985 r. w gospodarstwie rolnym rodziców spełniła przesłanki pozwalające na uzupełnienie tym okresem stażu ogólnego. Nie było w sprawie istotnym zagadnieniem, wbrew stanowisku odwołującej, czy była ona domownikiem w rozumieniu ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ale czy zostały spełnione przesłanki art. 10 ust. 1 ustawy emerytalnej pozwalającej na doliczenie spornego okresu do brakujących 25 lat stażu ogólnego. Okresy pracy rolniczej traktuje się jako składkowe, jeżeli w czasie podlegania zaopatrzeniu emerytalnemu rolników (od 1 lipca 1977 r.), a następnie ubezpieczeniu społecznemu rolników (od 1 stycznia 1983 r.) ubezpieczona opłacała składki na to ubezpieczenie, ewentualnie mając ukończone 16 lat prowadziła gospodarstwo, tj. była rolnikiem przed 1 lipca 1977 r. lub pracowała w gospodarstwie rolnym, tj. miała inny status niż rolnik przed 1 stycznia 1983 r. Od dnia 1 stycznia 1983 r. okres pracy rolniczej może uzupełniać staż ubezpieczeniowy, ale pod warunkiem opłacenia składek na ubezpieczenie rolnicze, gdyż od tej daty rolnicy mieli obowiązek opłacania składek również za domowników. Obowiązek opłacania składek na fundusz emerytalny rolników został wprowadzony z dniem 1 lipca 1977 r. przez art. 69 ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz. U. Nr 32, poz. 140) i istniał niezależnie od obowiązku podlegania ubezpieczeniu z innego tytułu. Taki stan prawny miał miejsce również pod rządami obowiązującej od dnia 1 stycznia 1983 r. ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. z 1989 r. Nr 24, poz. 133 t.j. z późn. zm.), która z mocy art. 1 ust. 2 obowiązkiem ubezpieczenia rolniczego objęła także domowników. Innymi słowy, na podstawie powołanego przepisu (art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej), przy ustalaniu prawa do emerytury nie ma możliwości uwzględnienia, jako okresów składkowych, okresów pracy w gospodarstwie rolnym przypadających po 1 stycznia 1983 r., jeżeli za te okresy nie zostały opłacone składki na ubezpieczenie społeczne rolników zgodnie z art. 1 ust. 2 w zw. z art. 2 pkt 2 w zw. z art. 43 i art. 44 ust. 3 na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (por. wyrok SN z dnia 22 stycznia 2003 r., II UK 51/02, OSNP 2004 Nr 7, poz. 127). W ocenie Sądu z informacji Urzędu

Gminy i Miasta w W. (por. k. 19 akt ZUS) jednoznacznie wynika, że za M. G. nie były odprowadzane składki na FUSR i nie ma żadnych uzasadnionych podstaw do zakładania, iż dane mogące potwierdzać ten fakt z jakichkolwiek powodów zaginęły bądź zostały utracone. Z tych też względów odwołanie jako bezzasadne na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. podlegało oddaleniu.